

Sygn. akt III AUa 1407/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2012 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Sędziowie:	SSA Małgorzata Węgrzynowska-Czajewska (spr.) SSA Jerzy Andrzejewski
Protokolant:	stażysta Emilia Romanik

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2012 r. w Gdańsku

sprawy S. K.

przeciwko

Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 czerwca 2012 r., sygn. akt VII U 1179/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1407/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 23 lutego 2012r. odmówił S. K. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, albowiem na dzień 1 stycznia 1999 r. nie wykazała wymaganego okresu 15 lat pracy w takich warunkach.

Powyższą decyzję zaskarżyła ubezpieczona wnosząc o zaliczenie do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 1 stycznia 1978 r. do 6 listopada 1994 r. na stanowisku fermentatora w Zakładzie (...) w G..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 13 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawczyni prawo do emerytury od dnia 1 października 2011 r. Uzasadniając swoje

stanowisko Sąd wskazał, iż S. K., ur. (...), w dniu 29 sierpnia 2011 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.wniosek o emeryturę. Wnioskodawczyni nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego i nie pozostaje w stosunku pracy.

Pozwany ustalił staż ubezpieczeniowy wnioskodawczyni na 22 lata, 4 miesiące i 28 dni okresów składkowych i nieskładkowych i odmówił skarżącej prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na nieudokumentowanie 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Rozważając trafność decyzji pozwanego, Sąd przeprowadził postępowanie dowodowe, w wyniku którego ustalił, że wnioskodawczyni w okresie od 2 września 1975 r. do 6 listopada 1995 r. zatrudniona była w Zakładzie (...)w G., w Oddziale w K.. Zakład ten zajmował się wyłącznie produkcją wina. Początkowo ubezpieczona zatrudniona była jako aparatowy urządzeń dozowniczych, pracowała na produkcji i zajmowała się wkładaniem butelek z winem do skrzynek. Od 1 stycznia 1978 r. do dnia rozwiązania umowy o pracę zajęła stanowisko fermentatora. Do fermentowni dostarczano w beczkach sok z jabłek tłoczony na produkcji. Fermentatorzy za pomocą pompy ssąco-tłoczącej przelewali sok do tzw. tanków i dodawali do niego siarkę. Potem sok z siarką pompowali do aparatu próżniowego, tam się gotował by odparować siarkę. Dalej wlewali ugotowany sok do mieszadła, uzupełniali go wodą, dodawali cukier, drożdże i spuszczały do beczek, żeby fermentował. Po zakończonej fermentacji zaczyn przepompowywali do innych pojemników i wówczas szedł do leżakowni w dziale kupażowni. Wnioskodawczyni wykonywała czynności fermentatora stale i w pełnym wymiarze czasu.

W okresie od 29 września 1994 r. do 6 listopada 1995 r. wnioskodawczyni przebywała na urlopie bezpłatnym w Zakładzie (...) w G., jednocześnie będąc zatrudnioną w Przedsiębiorstwie Produkcyjno Handlowo - Usługowym (...) spółka cywilna w K. jako pracownik winiarni. Oba te zakłady zawarły umowę dzierżawy. W tym czasie wnioskodawczyni pracowała w tym samym miejscu w fermentowni i wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy czynności jak na stanowisku fermentatora.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Poza sporem pozostawało, iż ubezpieczona w dniu 1 października 2011 r. osiągnęła 55 rok życia, na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze co najmniej 20 lat, nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostaje w stosunku pracy.

Przedmiotem sporu było zaś ustalenie, czy za zatrudnienie w szczególnych warunkach może zostać uznany okres składkowy podczas zatrudnienia wnioskodawczyni od 1 stycznia 1978 r. do 6 listopada 1995 r. w Zakładzie (...) w G. na stanowisku fermentatora, w tym od 29 września 1994 r. do 6 listopada 1995 r. w Przedsiębiorstwie Produkcyjno Handlowo -Usługowym (...) spółka cywilna w K. na stanowisku pracownika winiarni.

Sąd stanął na stanowisku, że fakt wykonywania przez ubezpieczoną pracy w szczególnych warunkach, w spornym okresie, znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym. W ocenie Sądu został on potwierdzony zeznaniami świadków -współpracowników ubezpieczonej ze spornego okresu zatrudnienia - Z. T.i J. P., które zgodnie zeznały, iż ubezpieczona w spornym okresie pracowała wyłącznie jako fermentator przy produkcji wina. Pracę tę wnioskodawczyni wykonywała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy (w tym zawarte w aktach osobowych zaświadczenie z dnia 1 września 1994 r.) pozwoliło z kolei na przyjęcie, iż Zakład (...)w G.zawarł z Przedsiębiorstwem Produkcyjno Handlowo - Usługowym (...) spółka cywilna w K.umowę dzierżawy zakładu w K.. Pracownicy (...)przeszli w tym czasie na urlopy bezpłatne i jednocześnie podjęli w tym samym miejscu dotychczas wykonywaną pracę jednak na rzecz nowego pracodawca tj. M.- V..

Dodatkowo Sąd Okręgowy uznał, iż fakt wykonywania przez ubezpieczoną pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie znalazł również potwierdzenie w dokumentach sporządzonych przez zakład pracy, tj. w świadectwie

pracy z dnia 18 czerwca 1998 r. zawierającym zapis, zgodnie z którym w okresie od 1 stycznia 1978 r. do 6 listopada 1995 r. wnioskodawczyni pracowała w szczególnych warunkach jako fermentator.

Bez znaczenia w zakresie przedmiotowych ustaleń pozostawał fakt, iż stanowisko pracy ubezpieczonej zatrudnionej przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo - Usługowe (...) spółka cywilna w K. zostało określone jako pracownik winiarni, albowiem dla określenia czy dana praca wykonywana jest w warunkach szczególnych i w szczególnym charakterze nie ma znaczenia nazwa stanowiska pracy, ale charakter faktycznie wykonywanych czynności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004 r., sygn. akt II UK 337/03, OSNP 2004/22/392).

Skoro zatem, ubezpieczona spełniła wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury w obniżonym wieku, tj. osiągnęła wymagany wiek 55 lat, na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentowała okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze powyżej 20 lat, nie przystąpiła do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostawała w stosunku pracy, a także spełniła przesłankę co najmniej 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach, albowiem Sąd uznał, że wnioskodawczyni w okresach od 1 stycznia 1978 r. do 6 listopada 1995 r. wykonywała pracę na stanowisku fermentatora, o którym mowa w pkt 33, działu IV, wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, to tym samym decyzję pozwanego uznać należało za błędną.

Mając powyższe na uwadze, przy zastosowaniu art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, ze zm.) oraz § 2 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43) na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał S. K. prawo do emerytury, poczynając od 1 października 2011 r., tj. od dnia osiągnięcia przez nią wieku emerytalnego.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go w części dotyczącej przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od 1 października 2011 r. do 31 stycznia 2012 r. i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego, tj. przepisu art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poprzez przyznanie prawa do emerytury od 1 października 2011 r., podczas, gdy wniosek o emeryturę został złożony w dniu 10 lutego 2012 r.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Uzasadniając swoje stanowisko pozwany zaznaczył, że w jego ocenie wnioskodawczyni nie zgodziła się z decyzją organu rentowego z dnia 23 lutego 2012 r. i to ją zaskarżyła, nie zaś – jak błędnie przyjął Sąd I instancji – decyzję z dnia 16 września 2011 r.

Jednocześnie pozwany zgodził się z ustaleniami Sądu I instancji, iż wnioskodawczyni udowodniła wymagany 15 - letni okres pracy w szczególnych warunkach i spełniła pozostałe przesłanki warunkujące nabycie prawa do emerytury, o których mowa w art. 184 ustawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też co do zasady uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji Sąd Odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Przystępując do oceny zarzutów apelacyjny, w pierwszej kolejności podkreślić należy, że na etapie postępowania apelacyjnego kwestią sporną była jedynie zasadność przyznania ubezpieczonej prawa do świadczenia emerytalnego w okresie od 1 października 2011 r. do 31 stycznia 2012 r., albowiem apelacja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych ograniczyła się wyłącznie do zakwestionowania orzeczenia Sądu I instancji w części dotyczącej daty przyznania ubezpieczonej prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, którego to prawa pozwany nie zakwestionował, dzieląc w tym zakresie stanowisko Sądu Okręgowego.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: (1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz (2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn). W myśl ust. 2 emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Przepis ten ma charakter przejściowy, bowiem zawarty został w rozdziale 2 działu X ustawy zawierającym przepisy intertemporalne. Dotyczy on wyłącznie tych ubezpieczonych, którzy w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. na dzień 1 stycznia 1999 r., już legitymowali się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym - w tym wymaganym okresem pracy w warunkach szczególnych, lecz nie osiągnęli wieku emerytalnego. Przepis art. 32 powołanej ustawy w ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 i 3 powyższego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli (łącznie) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie z postanowieniami działu IV poz. 33 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. do prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego należą prace przy „produkcji estrów, alkoholi, aldehydów, ketonów, eterów, tlenków organicznych i chlorowcopochodnych organicznych, produkcja kwasów organicznych i bezwodników kwasów organicznych oraz produkcja soli kwasów organicznych, produkcja i przetwórstwo związków aromatycznych, produkcja płynów hamulcowych i chłodniczych”. Jednocześnie w Zarządzeniu nr 16 z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze - w przemyśle piwowarskim i owocowo - warzywnym, zostało wymienione w Dziale IV, poz. 33, pkt 1 stanowisko fermentowego.

Jednocześnie zgodnie z treścią art. 129 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. jedn. Dz. U. z 2009r., nr 153 poz. 1227, ze zm.) świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W analizowanej sprawie pozwany podnosił, że po raz pierwszy odmówił wnioskodawczyni prawa do emerytury decyzją z dnia 16 września 2011 r., **przy czym ubezpieczona** nie złożyła odwołania, wobec czego powyższa decyzja stała się prawomocna. Dodatkowo zaznaczył, że w dniu 28 października 2011 r. S. K., przedkładając nowe dowody wniosła o ponowne rozpatrzenie jej wniosku o przyznanie emerytury, który decyzją z dnia 07 grudnia 2011 r. został załatwiony odmownie. Przedmiotowa decyzja także się uprawomocniła. W dniu 10 lutego 2012 r. wnioskodawczyni po raz kolejny wystąpiła o przyznanie jej prawa do spornego świadczenia, przedkładając pismo z Archiwum Państwowego. Wniosek ubezpieczonej został załatwiony odmownie zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 23 lutego 2012 r. Wobec powyższego pozwany stanął na stanowisku, że przyznanie S. K. prawa do emerytury mogło nastąpić dopiero od dnia 1 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny nie podziela zaprezentowanych przez organ rentowy w apelacji wniosków. Zdaniem instancji odwoławczej Sąd I instancji w sposób prawidłowy uznał, że wnioskodawczyni jedyny wniosek o przyznanie prawa do emerytury w warunkach szczególnych złożyła w dniu 28 sierpnia 2011 r. Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska pozwanego, iż pisma składane przez ubezpieczoną w dniu 28 października 2011 r. oraz w dniu 10 lutego 2012 r. stanowiły nowe wnioski o przyznanie świadczenia. W ocenie Sądu Odwoławczego każde z nich stanowiło jedynie prośbę o ponowne rozpatrzenie wniosku z dnia 28 sierpnia 2011 r., przy uwzględnieniu przedłożonych przez ubezpieczoną nowych dowodów, potwierdzających fakt legitymowania się przez nią 15-letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych. Ostatni raz ubezpieczona uzupełniła wniosek w dniu 10 lutego 2012 r., składając do akt organu rentowego pismo z Archiwum Państwowego w G. z dnia 20 stycznia 2012 r. Po jego otrzymaniu i ponownej analizie zgromadzonego materiału pozwany w dniu 23 lutego 2012 r. stwierdził, że ubezpieczona nie spełniła kumulatywnie wszystkich przesłanek niezbędnych do przyznania jej prawa do emerytury wydając we wskazanym zakresie decyzję odmowną, która została przez ubezpieczoną zaskarżona w drodze odwołania do Sądu Okręgowego w Gdańsku

Mając na względzie powyższe uznać należało, że S. K., wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych złożyła w dniu 28 sierpnia 2011 r., zaś wymagany przez ustawę wiek 55 lat osiągnęła w dniu 1 października 2011 r. Skoro tak, to trafnym było ustalenie Sądu I instancji, iż prawo do emerytury należało jej przyznać – zgodnie z treścią art. 129 ustawy emerytalno – rentowej - począwszy od 1 października 2011 r., a nie jak błędnie podnosi ZUS od 1 lutego 2012 r.

Z tych względów, Sąd Apelacyjny podzielając ustalenia Sądu I instancji i uznając apelację pozwanego za bezprzedmiotową, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.